

بسمه تعالی

تحلیل علم معصومین علیهم السلام در پیشگوئی حوادث آینده

استاد راهنما:

نجیبه خاتون کرمی

نویسندگان:

سمیه اسماعیلی

انسیه ذاکر حسینی

موسسه آموزش عالی حوزوی ریحانه الرسول (سلام الله علیها)

استان مرکزی

چکیده

پیشگوئی، خبردادن و آگاهانیدن از قبل است که از زمانهای بسیار دور نزد سلاطین و امراء رواج داشته است. در روایات از زمان های قدیم قبل از ظهور اسلام و حتی بعد از ظهور اسلام حکومت هایی که به وحدانیت خداوند لا شریک ایمان نداشتند هنگام دیدن خوابهای پریشان و در مواقع جنگ ها از عمال ساحر به عنوان پیشگو استفاده می کردند که تعبیر خوابهای پریشان و نتایج جنگ های پیش آمده با دشمنان خود را برای آن ها پیشگویی کنند و نتیجه را برای آنها مشخص کنند و به این افراد پیشگو اعتقاد خاصی داشتند چون ایمان بر یکتایی خداوند و فرستادگان بر حق نداشتند اما پس از ظهور دین اسلام و پیامبری حضرت ختمی مرتبت محمد (صلی الله علیه و آله) و با معجزاتی که از خود نشان می داد مشخص شد که پیشگوئی صحیح یکی از علم های عام خداوند برای بندگان و فرشتگان مقدسش است که آن هم مختص پیامبر ختمی مرتبت صوات الله عیه وائمه معصوم (علیهم السلام) می باشد که در قرآن و در پاره ای از روایات به آن اشاره شده است .پیشگوئی پیامبر (صلی الله علیه و آله) وائمه معصومین (علیهم السلام) جز با اذن خداوند و اراده و مشیت الهی صورت نمی گیرد این خبرهای غیبی موجب اعتقاد و اعتماد کامل مسلمین به یگانگی خداوند و روز معاد و رفع شبهه از عده ای از بیخدان و ناآگاهان نسبت به دین می باشد.

واژگان کلیدی: پیشگوئی، علم، معجزه

مقدمه

پیشگوئی کردن در لغت یعنی گفتن از پیش، خبردادن و آگاهی داشتن از قبل. پیشگوئی، تاریخی در ازای عمر بشریت دارد و از قدیم الایام در میان تمدن های و ادیان گوناگون رواج داشته اما نه به صورت حقیقی و صحت کامل نسبت به آینده . پی بردن به اهمیت پیشگوئی از جانب پیامبر(ص) و ائمه معصومین (ع) و قبول آن در میان مردان و زنان مسلمان باعث بیشتر شدن ایمان آنها به حضرت رسول (ص) و ائمه معصومین (ع) می شود و دینداری در میان آن ها استوارتر می شود و چشم آن ها به سوی حقایق عالم گشوده می شود و هدف از این پژوهش آن است که امت اسلام با شناخت هرچه بیشتر و کامل تر پیشگوئی ، آگاهی لازم نسبت به این موضوع پیدا کنند تا از گمراهی و ضلالت نفس رهایی یابند و به پروردگار متعال تقرب جویند. پیامبر اکرم (ص) و ائمه معصومین(ع) به پیشگوئی می پرداختند پیشگوئی که از جانب پیامبر(ص) و ائمه معصومین(ع) باشد از سوی خداوند به آنها الهام می شده است. در این پژوهش سعی شده است به این سوال پاسخ داده می شود تحلیل علم معصومین در پیشگوئی حوادث آینده چه می باشد؟

مراتب پیشگویی در اسلام

علم معصومین یا علم پیشگویی به مطالعه و بررسی روش‌ها و تکنیک‌هایی می‌پردازد که برای پیش‌بینی آینده و وقایع آینده استفاده می‌شود. این علم در طول تاریخ در فرهنگ‌های مختلف وجود داشته و به اشکال مختلفی مانند نجوم، طالع‌بینی، و حتی علوم اجتماعی و اقتصادی مطرح شده است. جایگاه اهل بیت (ع) در قرآن با آیاتی که در شأن این خانواده نازل شده، به خوبی نمایان است. از جمله این آیات می‌توان آیه تطهیر، آیه مباحله، آیه مودت، سوره هل آتی، آیه تبلیغ و آیه (إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ...) را نام برد که همه به نوعی تجلی‌گر تقدیر خداوند از آنهاست و در تجلیل از مقامات علمی ایشان سخنانی آمده که جایگاه والای علمی ایشان را اثبات می‌کند و پیشگوئی یکی از راههای اثبات عصمت پیامبر و ائمه اطهار می‌باشد و معجزه امری است خارق العاده که از جانب خداوند و به دست پیامبر صورت می‌پذیرد در حالیکه با ادعای پیامبر و تحدی همراه است و با مدعای پیامبر مطابقت دارد و قابل تعلیم و تعلم نیست و دیگران از انجام آن ناتوان اند. معجزه براساس اسباب و علل است که برای ما ناشناخته است و در تجربه و ادراک ما قرار نمی‌گیرد (سعیدی مهر، ۱۴۰۳، ج ۲، ص ۴۳)

درپاره ای از آیات نیز سخن از علم غیب آن‌ها و آگاهی او از اموری که برای بشر ناشناخته است به میان آمده است: «ان الله عنده علم الساعة و ينزل الغيث ويعلم ما فی الارحام و ماتدری نفس ماذا تکسب غدا و ماتدری نفس بای ارض تموت ان الله علیم خبیر» (لقمان، ۳۴)

در این آیه به مواردی از علم غیب آنها اشاره شده است که عبارتند از ۱- آگاهی خداوند از زمان رستاخیز ۲- آگاهی از زمان نزول باران ۳- آگاهی از احوال و آینده جنینی که در رحم مادر قرار

دارد ۴- آگاهی از آینده انسان ها و آگاهی از مکان و زمان مرگ انسان ها در برخی روایات نیز این علوم پنج گانه کلیدهای غیب و علوم اختصاصی خداوند معرفی شده است. (همان، ۲۲۳)

روش های مختلف پیشگویی:

- نجوم :استفاده از موقعیت ستاره ها و سیارات برای پیش بینی رویدادها.
 - طالع بینی :تحلیل نقشه های زایشی و نشانه های زودیاک.
 - تاریخ نگاری :بررسی الگوهای تاریخی برای پیش بینی آینده.
- نقش معومین یا پیشگویان در پیشگویی به عنوان افرادی که توانایی خاصی در پیش بینی آینده دارند، در تاریخ و فرهنگ های مختلف به شدت مورد توجه بوده است. این افراد معمولاً به عنوان واسطه هایی بین دنیای مادی و معنوی شناخته می شوند و به روش های مختلفی به پیش بینی وقایع آینده می پردازند.

ویژگی های علم معصومین در پیشگویی:

- (۱) الهی بودن: علم معصومین به عنوان دانشی الهی تلقی می شود که از سوی خداوند به آنها عطا شده است. این علم به دلیل ارتباط مستقیم آنها با خداوند، از دقت و صحت بالایی برخوردار است.
- (۲) دقت و صحت: پیشگویی های معصومین معمولاً با دقت و صحت بالایی همراه است. بسیاری از پیشگویی هایی که در متون دینی آمده، در طول تاریخ به وقوع پیوسته اند و این موضوع به اعتبار علم آنها افزوده است.

و حسب رسم و ایشان را خبری نبود از حضرت پس چون رسیدند به سر من رای و سوال کردند از آن جانب به آنها گفتند که وفات کرده گفتند پس از او کیست گفتند جعفر برادرش پس از او سوال کردند گفتم برای سیر و تنفر بیرون رفته و در زروقی نشسته در دجله و شرب خمر می کند و با او از سرودها پس از آن قوم با یکدیگر مشورت کردند و گفتند این صفت امام نیست بعضی از ایشان گفتند برویم و این اموال را برگردانیم به صاحبانش پس ابوالعباس محمد بن جعفر حصیری قمی گفت تحمل کنید تا این مرد برگردد و در امر او تفحص کنیم فت چون برگشت داخل شدم بر او و سلام کردند و گفتند سید امام ما از اهل قم هستیم و در ما از جماعتی از شیعه و غیر شیعه و ما حمل کردیم برای سید خود ابو محمد اموالی پس گفت کجاست آن مال ها گفتیم با ماست گفت حمل نماید آن را به نزد من گفتند برای این اموال سری است که آن را به آن است گفت آن چیست گفتند این اموال جمع می شود و از عامه شیعیان او دینار است آنگاه جمع می کنند آن را در کیسه و سر آن را مهر می کنند و ما هر وقت که مال ها را می آوریم سید ما می فرماید که همه مال فلان مقدار است از فلان این مقدار و از فلان این مقدار و از نزد فلان اینقدر تا اینکه تمام نام های مردم را خبر داد و فرمود که بر نقش مهر چیست جعفر گفت دروغ می گوئید و بر برادرم می بندید چیزی را که نمی کرد این علم غیب است پس از آن قوم چون سخن جعفر را شنیدم بعضی به بعضی نگاه کردند پس گفت این مال را بردارید به نزد من آرید گفتند ما قومی هستیم که ما را اجاره کردند تا آن را دیده بودیم از سید خود حسن علیه السلام اگر تو امامی آن مال ها را برای ما وصف کن اگر نه به صاحبانش برمی گردانیم چه می خواهند بر آن مال ها کنند گفت پس جعفر رفت نزد خلیفه و او را در سر من رای بود پس از دست ایشان شکایت کرد پس چون در نزد خلیفه حاضر شدند خلیفه به ایشان گفت این اموال را بدهید به جعفر گفتند اصلح الله الخلیفه ما جماعتی فر دوریم و وکیل

ارباب این اموال و این‌ها از جماعتی است و ما را امر کردند که تسلیم نکنیم آنها را مگر به علامت دلالت جاری شده با ابی محمد پس خلیفه گفت چه بود آن دلالتی که با ابی محمد بود قم گفتند که وصف می‌کرد برای ما اشرفی‌ها را و صاحبان آن را و اموال را و مقدار آن را پس چون چنین می‌کرد مال‌ها را با او تقسیم می‌کردیم و چند مرتبه بر او وارد شدیم و این بود علامت ما به او و حال وفات کرده پس اگر این مرد صاحب این امر باشد پس به پا دارد برای ما آنچه را که به پا می‌داشت برای ما بردار او والا مال را برمی‌گردانیم به صاحبانش آن را فرستادم به توسط ما جعفر گفت یا امیرالمومنین این‌ها قومی هستند دروغگو و بر برادرم دروغ می‌بندند و این علم غیب است پس خلیفه گفت این قوم رسولانند و ما علی الرسول الا البلاغ پس جعفر مبهوت شد و جوابی نیافت پس آن قوم گفته امیرالمومنین بر ما احسان کند و فرمان دهد به کسی که ما را بدرقه کند تا از این بلد بیرون رویم پس به نقیبه امر کرد ایشان را به بیرون برند چون از بلد بیرون رفتند پسری نزد ایشان آمد که نیکوترین مردم بود در صورتی که گویا خادم است پس ایشان را آواز داد ای فلان پسر فلان و ای فلان پسر اجابت کنید مولای خود را پس با او گفتند تو مولای مایی گفت معاز الله من بنده مولای شمایم پس بروید به نزد آن جناب گفت پس با او رفتیم تا آنکه داخل شد خانه مولای ما امام حسن پس دیدیم فرزند او قائم علیه السلام بر سریری نشسته که گویا پاره ماه است و بر بدن مبارکش جامه سبزی بود پس سلام کردیم بر آن جناب و سلام ما را رد کرد آنگاه فرمود همه مال فلان قدر است و مال فلان چنین است پیوسته وصل می‌کرد تا آنکه جمیع مال را وصف می‌کرد وصل کرد جامه‌های ما را و سواری ما را و آنچه با ما بود از چهارپایان پس افتادیم به سجده برای خدای تعالی و زمین را در پیش او بوسیدیم آنگاه سوال کردیم از هرچه می‌خواستیم پس جواب داد و اموال را حمل کردیم به سوی آن جناب و ما را امر کرد که دیگر چیزی به سوی ما

حمل نکنید و اینکه برای ما شخصی را در بغداد منصوب فرماید که اموال را به سوی او حمل کنیم از نزد او توقیعات بیرون بیاید گفتند پس از نزد آن جناب مراجعت کردیم و عطا فرمود به ابوالعباس محمد بن جعفر حصیری قمی مقداری از حنوط و کفن و به او فرمود خداوند بزرگ نماید اجر تو را در نفس تو راوی گفت چون ابوالعباس عقبه همدان رسید تب کرد وفات نمود و بعد از آن اموال حمل می شد به بغداد نزد منصوبین و بیرون می آمد از نزد ایشان توقیعات (قمی: ۱۳۸۴، ص ۱۲۴۰)

نتیجه‌گیری

علم معصومین علیهم‌السلام، به‌ویژه در زمینه پیشگویی، به‌عنوان منبعی معتبر و الهی شناخته می‌شود که می‌تواند به انسان‌ها و جوامع در درک بهتر آینده و اتخاذ تصمیمات صحیح کمک کند. این دانش الهی، آگاهی انسان را نسبت به قدرت بی‌کران پروردگار و مقام والای پیامبران و ائمه معصومین (علیهم‌السلام) افزایش می‌دهد. چنین آگاهی و بیداری‌ای انسان را از گمراهی نجات می‌دهد و با توسل به اهل‌بیت (علیهم‌السلام)، فرد از بسیاری از مشکلات و دشواری‌های دنیوی و اخروی رهایی می‌یابد.

افزون بر این، پیشگویی‌های معصومین در مورد مفاسد آخرالزمان، که از زبان پیشوایان دین مطرح شده است، موجب آگاهی انسان از خطرات و فتنه‌ها می‌شود. این آگاهی او را از تبعیت از نفس و پیروی از هواهای نفسانی باز می‌دارد؛

در دنیای امروز که افراد غالباً درگیر زندگی تشریفاتی هستند و از وظایف شرعی و اخلاقی غافل مانده‌اند، این پژوهش می‌تواند کمک شایانی به بیداری و هدایت جامعه اسلامی کند. هدف ما از نوشتن این پژوهش، راهنمایی و هدایت افراد به سوی مسیر درست است تا از خواب غفلت بیدار شوند و با اصلاح خود، زمینه‌ساز ظهور امام مهدی (علیه‌السلام) و تحقق وعده الهی گردند.

فهرست منابع

قرآن کریم

- (۱) سعیدی مهر، محمد، کتاب آموزشی کلام اسلامی، قم: کتاب طه، ۱۴۰۳.
- (۲) ابن بابویه، محمد بن علی، عیون أخبار الرضا، ج ۲، بی جا، منشورات جهان، بی تا.
- (۳) طوسی، محمد بن حسن، الغیبه، ترجمه: مجتبی عزیزی، قم: مسجد مقدس جمکران، ۱۳۸۳ش
- (۴) قطب الدین راوندی، سعید بن هبه الله، الخرائج و الجرائح، قم: مؤسسه امام مهدی عجل الله فرجه الشریف، ۱۴۰۹ق
- (۵) قمی، عباس، منتهی الامال، قم: انتشارات هجرت، ۱۳۸۴
- (۶) کلینی، محمد بن یعقوب، الکافی، تهران، دار الکتب الإسلامیة، ۱۴۰۷ ق.
- (۷) مجلسی، محمد باقر، حق الیقین، تهران: علمیه اسلامیة، بی تا.